

GORDIAANSE GEURKNOOP

Polderpartijen blijven discussiëren over normen

Het stinkt te veel op het platteland en dat moet anders. Dat onderschrijven alle maatschappelijke organisaties die hebben meegeholpen de Wet geurhinder veehouderij te evalueren. Toch is het advies van de evaluatiewerkgroep gespleten en moet de politiek straks een belangrijke geurknoop doorhakken.

HARRY PERRÉE

Steeds meer hebben plattelandsgemeenten te maken met bewoners die last ondervinden van de stank van veehouderijen en gemeenten proberen te dwingen de stank te verminderen. De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) uit 2007 biedt veehouderijen echter nog volop mogelijkheden uit te breiden zonder vervolgens te voldoen aan de geurnormen. Voor bedrijven die niet uitbreiden, ontbreekt een verplichting om de geuruitstoot te verminderen. Eind vorig jaar is een evaluatieadvies op het bureau van staatssecretaris Dijkzema beland, maar welke koers dat advies aangeeft, is niet direct duidelijk. Jazeker, er staan mooie woorden in. "Het voorkomen van nieuwe overlastsituaties en voldoende zicht op het substantieel verminderen van bestaande overlastsituaties zijn de belangrijkste pijlers van ons advies", schrijft Co Verdaas, voorzitter van de Bestuurlijke werkgroep evaluatie van de regelgeving voor geurhinder ten gevolge van de veehouderij. "De wet- en regelgeving moet, meer dan nu, burgers beschermen tegen vermijdbare blootstelling aan geur." Want stank - in jargon 'een hoge belasting van geur' - kan stress en daarmee gezondheidsklachten veroorzaken.

Prullenbak

De polderbrede werkgroep doet een aantal voorstellen voor geurregels in de Omgevingswet, die voor 2019 gepland staat. Bijvoorbeeld dat het bevoegd gezag in gebieden met een hoge geurbelasting bij vergunningverlening rekening houdt met de cumulatie van geur. En dat er voor veehouderijen die niet vergunningplichtig zijn een toets vooraf op geurbelasting komt. Verder kan de zogenaamde 50/50-regeling de prullenbak in. Die maakt het nu nog mogelijk dat een bedrijf in een gebied met een te grote geurbelasting meer dieren gaat houden door eerst maatregelen te nemen die de geuruitstoot verminderen. De helft van de geurwinst mag het bedrijf vervolgens benutten om extra dieren te

gaan houden.

De werkgroep stelt verder voor dat het bevoegd gezag bij vergunningverlening eerst toetst welke best bestaande technieken (bbt) verlangd mogen worden in plaats van te kijken hoeveel dieren een agrariër nog mag bijplaatsen binnen de geurnorm. Ook moeten bestaande stallen binnen een redelijke termijn voldoen aan de eisen van de best bestaande techniek. Als het niet lukt om de geurbelasting onder de voorkeurswaarde te krijgen, moet het bevoegd gezag dit onderbouwen en vastleggen.

Stuk voor stuk mooie uitgangspunten, maar ze staan of vallen allemaal met de geurnormen en juist daarover heeft de werkgroep geen overeenstemming bereikt. De geurnormen kunnen nu nog sterk variëren, mede omdat gemeenten deze in een eigen geurverordening kunnen aanpassen. Binnen de bebouwde tussen 0,1 en 14 Ou (de Europese Odour Unit), buiten de

JOS VAN DER SCHOT

JOS VAN DER SCHOT

bebouwde kom tussen 2 en 35 Ou. De milieufederaties, burgergroepen en GGD'en beroepen zich op het wetenschappelijke onderzoek Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden? (GGD'en Brabant/Zeeland en het Institute for Risk Assessment Sciences van Universiteit Utrecht, 2015). Zij adviseren dat het rijk de individuele geurbelasting van een veehouderij vastlegt op maximaal 2 Ou in de bebouwde kom en op maximaal 5 Ou in het buitengebied.

LTO en VNG zien dat niet zitten. Het vaststellen van de norm op basis van het GGD-onderzoek is 'handjeklap', meent Aart de Kruijf, die als wethouder van de gemeente Barneveld, die ruim achthonderd veehouderijen telt, in de werkgroep heeft gezeten: "Het vaststellen van normen moet je doen op basis van objectieve onderzoeksinformatie en niet op basis van een gevoel wat je hebt bij wat een norm veroorzaakt." Herman Litjens van de LTO meent dat de uitslag is vertekend. "Het onderzoek is gehouden in een gebied waar heel veel veehouderij is en waar ook heel veel discussie is over de veehouderij, omdat het net met de uitbraak van Q-koorts was", zegt hij over het onderzoek, dat mede is geschreven door hoogleraar Bert Brunekreef, gespecialiseerd in epidemiologisch onderzoek naar de effecten van milieufactoren op de gezondheid.

Industrietjes

Gert van Dooren van Leefmilieu Veghel, ook werkgroep lid, snapt er juist niks van dat agrariërs anders worden behandeld dan andere bedrijven. Kijk naar de actualisatieplicht, stelt hij. "Dat betekent dat je na een aantal jaren zegt: deze stallen zijn afgeschreven en moeten worden geactualiseerd naar de huidige norm. In de industrie kan dat heel makkelijk. Daar heb je een grenswaarde van 2 Ou en een streefwaarde van 1 Ou. Het is eigenlijk van de gekke om tegen agrarische bedrijven - dat zijn kleine industrietjes in het buitenge-

bied - te zeggen: jullie kunnen gewoon je gang gaan." Strenge normen zullen diep ingrijpen in het landelijke gebied, waarschuwt wethouder De Kruijf. "Dat is niet alleen rigoureuus voor de agrarische sector. Het heeft ook behoorlijke consequenties voor de gemeenten." Door normen voor het buitengebied van 14 naar 5 Ou te verlagen, schuiven geurcontouren van veehouderijen over gebieden waar gemeenten willen bouwen, waarschuwt hij. "Ik vind het helemaal niet vervelend om een bedrijf weg te kopen vanwege woningbouw-aspiraties. Maar dat moet dan wel op basis van objectief vastgestelde norm. Anders zadelen we hier ook de gemeenten op met heel veel extra kosten om uitleglocaties in te vullen."

Het is te veel gevraagd om van polderpartijen de verwachten dat zij hierover overeenstemming bereiken, meent Litjens. De Kamer zal de knoop over dit onderwerp moeten doorhakken. Maar wat voor standaardnormen de wetgever ook zal opnemen in de wet, gemeenten zullen de vrijheid houden af te wijken, aldus Litjens. "Dus dan gaat de discussie over normen vrolijk door, denk ik, in alle omgevingsplannen die gemaakt worden."

Rechtszaak

Niettemin is Van Dooren optimistisch. "Burgers krijgen steeds meer begrip van de situatie en ambtenaren zien in: ze hebben een terecht punt: gezondheid. Alleen, het probleem is wel: hoe ga je het oplossen? Boeren zijn politiek altijd door dik en dun gesteund en nu kun je merken, dat is te ver doorgeschoten." Om druk op de ketel te zetten en publiciteit te genereren, bereiden de burgergroepen een rechtszaak tegen de overheid voor, vertelt Van Dooren, vergelijkbaar met de rechtszaak van Urgenda tegen het klimaatbeleid van de overheid. De rechtszaak moet gelijk met de behandeling in de Tweede Kamer gaan lopen, maar het geld om de rechtszaak te voeren moet wel nog eerst verzameld worden.